

Asia: VN/14098/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

26 § Investointisuunnitelman hyväksymismenettely

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi kohta, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi jättää sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelman hyväksymättä myös sillä perusteella, että olisi ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti

merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus taikka tällainen luovutus olisi ristiriidassa hyvinvointialueesta annetun lain 12 a §:ssä tarkoitettujen tavoitteiden kanssa.

Valtakunnalliset tavoitteet ovat luonteeltaan yleisiä. Ehdotuksessa mainitaan mahdollisuus hylätä osasuunnitelma, jos se on ilmeisessä ristiriidassa valtakunnallisten tavoitteiden kanssa. Tämän kaltaisten käsitteiden ("ilmeisessä") käyttäminen jättää käsittelijöille paljon tulkinnanvaraa ja voi johtaa epä johdonmukaisuuksiin ja mahdollisesti poliittisiin vaikutteisiin päätöksenteossa. Lisäksi valtakunnallisten tavoitteiden päivitys vain kerran neljässä vuodessa voi aiheuttaa tilanteita, joissa hyvinvointialueiden osasuunnitelmat ovat muodollisesti ristiriidassa vanhentuneiden tavoitteiden kanssa, vaikka ne olisivat käytännössä tarkoituksenmukaisia.

Sinänsä periaate siitä, että hyvinvointialueiden investoinnit toteuttaisivat hyvinvointialueiden valtakunnallisia tavoitteita on kannatettava. Hyvinvointialueiden investointien ohjausmenettely on kuitenkin jo tällä hetkellä tarpeettoman jäykkä ja yksityiskohtainen. Hyvinvointialueiden investointien ohjausmallia tulisi arvioida uudelleen ja kehittää kokonaisuutena eikä tehdä yksittäisiä, sääntelyä edelleen tiukentavia muutoksia.

Hyvinvointialueiden valtakunnalliset tavoitteet ovat hyvinvointialuelain mukaan ei sitovia, strategisia tavoitteita. Nyt esitetyn muutoksen perusteluissa kuvataan, että ehdotettu säännös ei muuttaisi valtakunnallisten tavoitteiden luonnetta ei-sitovina tavoitteina. Riski tälle on kuitenkin olemassa. Lisäksi jää epäselväksi ja tulkinnanvaraiseksi, millaisen ristiriidan kyseessä ollessa investointisuunnitelma hylättäisiin ja missä tilanteessa ei hylättäisi. Esitettyä muutosta ei ole tarkoituksenmukaista toteuttaa tilanteessa, jossa jo esityksen perusteluissa on kuvattu ja tunnistettu useampia tilanteita, joissa myös valtakunnallisten tavoitteiden kanssa ristiriitainen suunnitelma olisi kuitenkin perusteltu.

Hyvinvointialueiden itsehallinto on jo tällä hetkellä lähinnä muodollista ja ehdotettu muutos vähentäisi sitä entisestään. Tämä voi johtaa siihen, että hyvinvointialueet eivät enää pysty toteuttamaan tarpeellisia investointeja paikallisten tarpeiden mukaisesti. Hyvinvointialueiden kyky tehdä itsenäisiä päätöksiä investoinneista on olennainen osa niiden toiminnan tehokkuutta ja palveluiden kehittämistä. Jos hyvinvointialueiden investointeja rajoitetaan tämän sääntelyn nojalla, se heikentää alueiden kykyä reagoida paikallisiin erityistarpeisiin ja muuttuviin olosuhteisiin. On korostettava sitä, että perustuslakivaliokunta on jo aiemmin katsonut investointisuunnitelmia koskevan sääntelyn katsonut jossain määrin

kaventavan hyvinvointialueiden itsehallintoa.

Savola Jussi
Kanta-Hämeen hyvinvointialue